חידושי הרי"מ על התורה — תצוה

ואתה תצוה כו'. הקדים מצות נרות אהרן כה"ג ובניו ובגדיו. להורות כי אור זרוע הוא מאור הגנוז וזה שלא הי' ראויים להשתמש בו. ונותנים שבח והודאה שגנזו מה רב טובך אשר צפנת כו'. כי הרשעים מקלקלים הטוב שלהם. ואם הי' אור הנ"ל הי' הפגם במקום גבוה יותר שהי' קשה יותר לתקן. וכשהי' צדיקים שכל חפצם להיות להם אור כדי שיוכלו לעשות רצון השי"ת בשלימות יותר ואין להם שום רצון אחר. לאלו עדיין מאיר להם מאור הצפון אשר ליראיו. ולכך הקדימה תורה כנ"ל. שנרות אשר ממנו יוצא אורה לכל ישראל הוא לצורך הכהן שהוא העובד ואין לו שום דבר אחר. ולכל ישראל כן. והוא ע"י שבת שהוא אור של ז' הימים. והוא מתנה בבית גנזי ושבת שמה. והוא במקום שנגנז האור הנ"ל. ואמר השי"ת למשה לך והודיעם כו'. כמ"ש ואתה תצוה כו' כי כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה שנאמר את אלהים ירא כו' כל האדם וע"י שהם צוותא לזה שורה היראה גם עליהם. ויכול להאיר להם מאור הצפון ליראיו. וזהו שאמר לו שיצוה אותם שיהי' אליו לצוותא ויקחו אליך פי' בגמ':

ויכולים להיות דבוק להצדיק גם שאין יודעין מי הוא שאין לך דור שאין בו כאברהם כיצחק כיעקב. ובוודאי יש צדיק יסוד עולם שנושא חן לפני השי"ת וע"ד שאמר ר"ל הריני כפרת ר' חייא ובניו שמקבל עליו יסורין הראוים לר' חייא כן פי' רש"י ז"ל כדי שיהי' מנוחה לצדיק יסוד עולם. וכן אמר ר"ל שהי' מיותר גדולים שבדור על אחת כמה וכמה פשוטים כמוני שיכולים לבטל את עצמם נגד הצדיק שיש בדור והלואי נזכה להיות כפרתו שיתקבל ועי"ז הצוותא יוכל להאיר לכולם. ואור הזה מבחי' נורא שבא יראת ה' טהורה לאדם וראוי להחזיק בה שתהי' עומדת לעד. כמו להעלות תמיד כו'. ותוספות שבת הוא מיראה שמא כבר שבת קודש וזה נעשה פתח לקבל ש"ק כי יראה הוא שער וכפי היראה שיש לאדם בכניסת שבת קודש נעשה מקום לשרות עליו אור קדושת שבת. וזה שקונה שביתה בכניסה לכל השבת דהכי קיי"ל שנא' שם המקום יראה כו'. ושם קראו שלם והוא סוכת שלום הפרוס בשבת ולחם ויין הוא סעודת ש"ק ומה שהי' צריך מקודם להיות שלם בכל פרט ופרט. פעל א"א ע"ה ע"י העקידה שכשיהי' יראה לאדם ינתן לו כל השלימות כמ"ש מה ה' שואל כי אם ליראה ובתד"א כל התורה והחכמה דבר קל למי שהוא ירא שמים ומן אז נקרא ירא שלם. וזה המקום של ב"י וקונה המקום ההוא שביתה על כל ש"ק:

ואתה תצוה כו' אליך כו' לא מצאנו כזה נ"ל הפי' שעשיית מנורה כתבו חכז"ל שלא לאורה הוא צריך כו' והלא מ' שנה כו' ופי' מורי ז"ל שא"צ אתערותא דלתתא ע"ש וכדי לזכיותינו עשה הש"י כן להיות מעורר עבודתינו איתערותא דלעיל וזה הפי' לע"ד הפי' להעלות וכן בהעלותך הנרות שפי' חכז"ל ע"ש שהלהב עולה מאליו'. ולכאו' הלא הנס נקרא הכלי ולא גוף האור וא"כ מה להעלות אולם שהעלי' רק להיות הכנה להשפיע והעולה מזה שעיקר המצוה להיות איתערותא

דלתתא מקודם שיעורר לעילא וז"ש ואתה תצוה שהוא המצוה המוטלת עלינו לעשות שלא עפ"י ציווי כנ"ל ובכ"מ כתיב וידבר לאמור דבר כו' ופי' לע"ד שידבר לישראל בשם מי שאומר שגם הדיבור יאמר להם. וכאן לא כן רק ואתה תצוה מעצמך כי במנורה הוא כן:

שמן זית זך כו' כי שמן על ראשך אל יחסר כו' ופי' מו"ז ז"ל על המחשבות והיינו שיקחו בנ"י המחשבה בבירור אחר בירור שיהי' זך בלי שמרים שיחול ע"י המחשבה זו אתערותא דלעילא לעילא שפי' הזוה"ק מקום גבוהה מאד. וע"ש חכז"ל כתית למאור ולא למנחות שבהקרבת הקרבן אדרבא כו' בכל לבבך בב' יצריך ועיקר הריח בא מביטול הרע בטוב וכענין חלבנה. אך למאור שיחול האור עליו צריך כתית להיות נקי בלי שום פסולת. וטעם אליך צ"ל שיקח לתוך כלל ישראל ולא להיות בפ"ע והיינו אליך למרע"ה שהוא הכלל מישראל:

אזמר בשבחין למיעל כו' ואין יכולין לזמר מבחוץ אולם זה בא ע"י הרוח מחקל תפוחין שפי' תרגום יב"ע תפוחין אתרוגין שפריו קודם לעליו וע"י הריח מרגישין גם מבחוץ ויכולין ליכנוס. ולאו מלתא אוושא. במ"ש זמן תשובה כמו קשה עלי פרידתכם כיון שהולך השבת נתעורר יותר בישראל: